

Χωρίς ανεξάρτητους και αποτελεσματικούς μηχανισμούς, δεν διερευνώνται οι παραβιάσεις δικαιωμάτων στην Ελλάδα

Αθήνα, 21 Ιουνίου 2023: Επιτακτική για την αποκατάσταση του κράτους δικαίου στην Ελλάδα παραμένει η διασφάλιση ανεξάρτητων και αποτελεσματικών μηχανισμών διερεύνησης των παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων των προσφύγων και μεταναστών, μετά το [αίτημα](#) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τις ελληνικές αρχές για διερεύνηση του περιστατικού επαναπροώθησης προσφύγων από το Λιμενικό Σώμα στη Λέσβο που καταγράφηκε στο τελευταίο [ρεπορτάζ](#) των New York Times και την ανάθεση από τις ελληνικές αρχές της διενέργειας της έρευνας στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ).

Η [αποτελεσματικότητα](#) της διερεύνησης των παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των περιστατικών αυθαιρεσίας από σώματα ασφαλείας προϋποθέτει τη διεξαγωγή ανεξάρτητης, αμερόληπτης και ενδεδειγμένης έρευνας, με συμμετοχή των φερόμενων θυμάτων, σύμφωνα με τους κανόνες του ευρωπαϊκού και διεθνούς δικαίου. Η μη συμμόρφωση της δικαιοσύνης με τα παραπάνω εχέγγυα έχει οδηγήσει σε σωρεία καταδικαστικών αποφάσεων κατά της χώρας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, με πρόσφατα παραδείγματα τις [Safi](#), [Torosian](#) και [B.Y.](#)

Οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί από την ΕΑΔ δεν πληρούν τα εχέγγυα αποτελεσματικότητας, με εμβληματικά παραδείγματα την έρευνά της για τη χρήση του λογισμικού Predator και την [έκθεση έρευνας](#) των καταγγελιών επαναπροωθήσεων σε συνέχεια δημοσιευμάτων των Lighthouse Reports. Επισημαίνουμε ότι δεν έχει δημοσιευθεί μέχρι σήμερα η έκθεση της έρευνας που ανατέθηκε στην ΕΑΔ τον Δεκέμβριο του 2021 σχετικά με την [επαναπροώθηση διερμηνέα της Frontex](#) στην Τουρκία από την περιοχή του Έβρου, περατωθείσας ήδη από τα τέλη Νοεμβρίου 2022 σύμφωνα με την Ελληνική Κυβέρνηση.

Τις σοβαρές επιφυλάξεις της κοινωνίας των πολιτών για την αποτελεσματικότητα της ΕΑΔ επιβεβαιώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, του οποίου η Επιτροπή Δημοσίων Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE) [τόνισε](#) τον περασμένο Μάρτιο ότι η Αρχή «δεν φαίνεται να είναι αποτελεσματική και έχουν διατυπωθεί ανησυχίες σχετικά με την ανεξαρτησία της». Το, δε, πρόσφατο [πόρισμα](#) της ειδικής επιτροπής PEGA ζητά από την Ελληνική Κυβέρνηση «να διασφαλίσει την ανεξαρτησία της ηγεσίας της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας (ΕΑΔ)».

Παρά τις συστηματικές [αναφορές](#) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε έτερους μηχανισμούς για τη διερεύνηση των επαναπροωθήσεων στην Ελλάδα, όπως ο Υπεύθυνος Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Εσωτερικών Υποθέσεων επιβεβαιώνει με πρόσφατη [δήλωσή](#) της ότι ο ανεξάρτητος μηχανισμός διερεύνησης που είχε εγγραφεί η Ελληνική Κυβέρνηση στην ΕΕ «*ακόμη δεν υπάρχει*».

Ιδίως και σε ό,τι αφορά τον Υπεύθυνο Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, υπογραμμίζουμε τις σοβαρές επιφυλάξεις που έχουν εκφραστεί από [θεσμικά όργανα](#) της Πολιτείας ως προς την αμεροληψία και την αποτελεσματικότητα του θεσμού αυτού. Μεταξύ άλλων ο Υπεύθυνος Θεμελιωδών Δικαιωμάτων αποτελεί μονοπρόσωπο διοικητικό όργανο, το οποίο επιλέγεται από Επιτροπή, την πλειοψηφία της οποίας εκ του νόμου αποτελούν στελέχη των συναρμόδιων Υπουργείων Μετανάστευσης και Ασύλου, Προστασίας του Πολίτη και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Επιπλέον, η διαχείριση των συνόρων [εκφεύγει](#) του πεδίου αρμοδιοτήτων του Υπευθύνου Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, καθώς ο νόμος αναφέρεται μόνο στην «*υποδοχή πολιτών τρίτων χωρών και τις διαδικασίες χορήγησης διεθνούς προστασίας*». Τέλος, επτά μήνες μετά την [ανακοίνωση](#) του διορισμού του Υπευθύνου Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στις 2 Δεκεμβρίου 2022, δεν έχει

διατεθεί δημόσια καμία πληροφορία ή στοιχείο επικοινωνίας του, ενώ δεν έχει εκδοθεί ακόμη η κοινή υπουργική απόφαση για την εξειδίκευση της λειτουργίας και των αρμοδιοτήτων του.

Χωρίς ανεξάρτητους και αποτελεσματικούς θεσμούς για τη σύννομη και αξιόπιστη διερεύνηση των παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι ελληνικές αρχές δεν δύνανται να εγγυηθούν έρευνες σύμφωνες με τις αρχές του κράτος δικαίου.

Αλληλεγγύη Λέσβου

Γιατροί χωρίς Σύνορα – Ελληνικό Τμήμα

Δανικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (DRC)

Διεθνής Αμνηστία

Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΔΠ)

Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΛΕΔΑ)

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ)

Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (HRW)

Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)

Choose Love

Equal Rights Beyond Borders

Fenix – Humanitarian Legal Aid

HIAS Ελλάδαος

I Have Rights

International Rescue Committee (IRC) Hellas

Legal Centre Lesbos

Lighthouse Relief

Project Armonia

Refugee Legal Support (RLS)

Vouliwatch

Yoga and Sports with Refugees